

ÉRTÉKELÉSI HELYZETEK A KÖZÉPISKOLÁS TANULÓK NARRATÍVÁIBAN

Kovácsné Duró Andrea

Miskolci Egyetem, BTK, Neveléstudományi Tanszék

Kulcsszavak: kvalitatív kutatás, interjú, tanárok értékelési gyakorlata

A pedagógusok értékelési felkészültségével (*Capel, Emmer és Millet, Hover, Falus, Vámos*), valamint az iskolai értékelés különböző aspektusaival foglalkozó kutatások (*Báthory, Csapó, Veszprémi*) közös jellemzője, hogy alapvetően tanári nézőpontból elemzik a felmerült problémákat; a tanulók szerepe elsődlegesen az adatszolgáltatásra, feladatmegoldásra szorítkozik; csak elszórtan jelennek meg a tanulói vélemények, elvárások.

A 10. osztályos középiskolások tanárképét feltáró kvalitatív kutatásunkban viszont elsősorban arra kerestük a választ, hogy egy mikroközösség iskolai életében milyen szerepet játszik az értékelés, mely értékelési funkciók megvalósítása élvez prioritást, s mindez milyen módon befolyásolja a tanár-diák kapcsolatok minőségét.

A tanulókkal lefolytatott, az előző munkanap történéseit magában foglaló interjúk alapján figyelmünk elsősorban az értékeléssel összefüggő helyzetekhez, személyekhez társított fogalmak, attitűdök vizsgálatára irányult. A tartalomelemzés során az elhangzott történetek, azok kontextusa, az egyes narratívákat megjelenítő nyelvhasználat, az eredeti megfogalmazások egyaránt fontosak voltak.

Az események sűrű leírása alapján a „kis munka elvét” érvényesítő, a bukás elkerüléséhez szükséges minimális teljesítmény elérésére törekvő tanulók képe rajzolódott ki. Velük szemben pedig a tananyag reprodukálását váró, szinte kizárólagosan a minősítő és a szummatív értékelési funkciót preferáló, a fegyelmezési módszerek és eszközök széles skáláját alkalmazó, a normák betartását jellegzetesen büntetéssel szorgalmazó tanárok képe körvonalazódott. A tanulói reprezentációkban tehát egyöntetűen a tanár-diák viszony aszimmetrikus voltára, a nevelők szűk körű értékelési módszertanára utaló helyzetek jelennek meg, amelyek a tanulók és tanárok kultúrája közötti disszonanciát, a nem megfelelő kommunikációt is jelzik; egyúttal azt is megmutatják, hogy az iskolai történésekből mi tekinthető relevánsnak a tanulók számára.

A pedagógiai munka eredményessége szempontjából ennek ismerete azért fontos, mert egyértelműen jelzi, hogy a fiatalok hogyan élik meg az iskolai értékelést, milyen üzeneteket hordoz számukra tanáraik viselkedése; s mindez milyen változtatásokat tesz szükségessé a hatékonyabb tanári munka érdekében.